

Čís. 1615.

Kurs kompensabilní pohledávky posuzuje se dle dne, kdy započítatelné pohledávky se střetly.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1922, Rv I 811/21.)

Žalovaný byl v obchodním spojení s žalující firmou, odebíraje od ní zboží. V únoru 1919 poukázal jí 5000 K v korunách rakouských, z nichž žalobkyně vynaložila ve prospěch žalovaného 2712 K, takže zbylo 2288 K, jež žalující účtovala ve prospěch žalovaného ku dni 29. března 1919. Žalovaný koupil dne 20. června 1919 od žalobkyně zboží, jež dne 29. července 1919 zaplatil až na částku 2288 Kč. Žalobě o tento nedoplatek kupní ceny procesní soud první stolice vyhověl co do 663 Kč 22 h. Důvod y: Nesprávným shledává soud, že žalující firma celý nedoplatek per 2288 K požaduje a žaluje, neberouc zřetele na peníz, který žalovaný má u ní k dobru ku dni 29. března 1919 v částce 2288 K rak.; žalující firma jest povinna tuto částku súčtovati. O tom, že částka tato rozumí se ve měně rakouské, není mezi stranami sporu. Dlužno jí však súčtovati v kursu a to onoho dne, kdy octla se v majetku strany žalující, t. j. dne 29. března 1919, jenž činil 71 peníze a 72 zboží. Na kurs 71 přepočítána, představuje částka 2288 K rak. částku 1624 Kč 48 h, kterou žalovanému jest počítati k dobru a tudíž od zažalovaných 2288 Kč odečísti. O d v o l a c í s o u d přiznal žalobkyni dalších 274 Kč 50 h. Důvod y: Nesprávné právní posouzení odůvodňuje žalující především tím, že prý nemůže býti řeči o kompensaci pohledávky žalovaného za žalující, poněvadž žalovaný měl u žalující toliko zboží — cizí valutu —, o níž žalující nemohla bez zvláštního poukazu volně disponovati a která nemohla se hoditi ke kompensaci pro různorodost, ježto proti dluhu peněz stál nárok na valutu. S tímto míněním odvolatelovým nelze souhlasiti, neboť dopisem žalující ze dne 17. dubna 1919 jest prokázáno, že žalovaný již v té době měl objednáno zboží a na ně předem hotovost poukázal, takže bylo povinností žalující, jakmile jí pohledávka za zboží vznikla, onu zálohu dle její výše odpočítati — kompensovati. Žalující také sama ono pohledávání žalovaného nepokládala za nárok na vydání určitého druhu peněz, poněvadž sama je čítá v korunách rakouských, ačkoli v době platu ještě zvláštní rakouské valuty nebylo, a bylo by se tedy mohlo jednati o nárok na vydání bývalých společných bankovek určitého druhu. Naproti tomu nelze neuznati oprávněnost námitky, že při kompensaci nemělo býti čítáno s kursem, který mělo placení, vykonané dne 29. března 1919, v poměru ke kursu československých korun, poněvadž v té době žalující neměla ještě pohledávky žalovaného na úhradu použití. Kompensace stala se možnou a nastala sama sebou v době, kdy vznikla žalující pohledávka za zboží, a v té době mohla a měla žalující onoho vkladu žalovaného v kursu rakouských korun v poměru k československým na úhradu svého požadavku za zboží použití. Dle toho měl býti kurs pohledávky žalovaného čítán podle 20. června 1919. Podle kursovního výkazu živnostenské banky činil kurs rakouských korun dne 20. června 1919 peníze 59.— zboží 60.—. Počítá-li se tedy vklad žalovaného ve zbytku 2288 K dle tohoto kursu, dá 1349 K 92 h v korunách československých. Odpočte-li se tato částka od žalobního

nároku 2288 Kč zbývá 938 Kč 08 h, tedy o 274 Kč 50 h více než prvním soudem bylo žalující přisouzeno. S míněním odvolatelovým, že za základ kompensace dlužno vzítí den 28. července 1919, kdy žalovaný platil a kdy tedy žalující musila vědět, že si přeje, by vklad u ní byl na dluh súčtován, nelze souhlasiti, poněvadž podklad pro toto vědomí žalující a předpoklad pro kompensaci byl tu hned jak vznikla pohledávka žalující, jak již výše bylo dovozeno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odvolací soud vyvodil z dopisu ze dne 17. dubna 1919, že žalovaný měl již v té době objednáno zboží a na ně předem poukázal hotovost. Závěr ten jest obsahem dopisu dostatečně kryt a nemůže býti tedy řeči o rozporu se spisy. Žalující mluví sama v žalobě o tom, že žalovanému přísluší proti ní z poukázky z 29. března 1919 pohledávání 2288 rakouských korun. Žalující účtovala je ve prospěch žalovaného. Šlo o vzájemné peněžité pohledávky, jež jsou vhodným předmětem kompensace po rozumu § 1438 obč. zák. Pro kompensaci je rozhodna doba vzniku pohledávky žalující firmy. Tím dána i doba rozhodná pro kurs, dle něhož bylo počítati. V tom směru byla učiněna potřebná zjištění a nelze mluvití důvodně o neúplnosti řízení. Věc byla posouzena po stránce právní zcela správně a stačí jinak odkázati k důvodům napadeného rozsudku, vývody dovolání nevyvráceným.

Čís. 1616.

K zodpovědnosti za udání ve smyslu § 1329 obč. zák. stačí nedopatření. Pokud ručí podnik za udání svých zřízenců.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1922, Rv I 105/22.)

Žalobce, jenž za války pracoval v dole, podrobeném vojenskému dozoru, byl dle tvrzení žaloby na udání žalovaných K-a a V-a zatčen a ponechán ve vazbě až do skončení trestního řízení, jímž prokázána jeho nevina. Žalobu, již domáhal se náhrady škody na důlní společnosti, inspektoru K-ovi a naddůlnímu V-ovi, procesní soud první stolice co do důvodu zamítl. D ů v o d y: Nárok žalobní bylo uznati jako co do důvodu po právu nepozůstávající již bez dalšího přezkoumání provedených důkazů, poněvadž, jak všeobecně známo, byly za světové války všechny podniky, zvláště pak doły, pod vojenským dozorem, aby byla zachována v podnicích kázeň a pořádek, a podléhali všichni dělníci v těchto závodech zaměstnání disciplinární a trestní moci vojenských úřadů. Závodní naddůlní, mistři směny atd. byli v dolech po tuto dobu pouze orgány technickými, kteří měli toho dbáti, by závod technicky se vedl, výnos jeho se zlepšoval a aby zamezeno bylo úrazům v podnicích. Moci disciplinární, jak na ni pamatuje horní zákon a dotyčné řády, neměli, ta byla výhradním právem vojenských orgánů. Když tedy vojenský dohlédací orgán, v tomto případě setník Richard B., byť i na udání třetích osob, v závodě pracujících, dělníka buď pro neposlušnost nebo pro jinou nesprávnost ve službě